

ni več veliko imperijev

Mislím, da ne gre le za vprašanje notranjih odnosov v posameznih državah ali za probleme med državami, ampak v veliki meri tudi za vprašanje korupcije. Ljudje ne spoštujejo elit, in zaradi tega smo lahko lani videli težave v Bosni, Ukrajini in številnih drugih državah. Nimamo le sporov med državami, ampak tudi konflikt med skorumpiranimi elitami in nezadovoljnim prebivalstvom. Statistično merjeno je po vstopu v Evropsko unijo najbolj dramatično napredovala Poljska. Poljski indeks človeškega razvoja (*human development index*) je zdaj trikrat, štirikrat višji od ukrajinskega, med hladno vojno pa so bili približno na isti stopnji. Zdaj tudi Ukrajinci upajo, da se bodo povzpeli po poljskem zgledu. Seveda pa je zelo uspešna tudi Slovenija.

Če že govorimo o gospodarskem razvoju kot spodbujevalcu razvitosti, je Angela Merkel nedavno predlagala tudi tesnejše povezave med Evrazijsko unijo in EU, a iz Moskve še ni odgovora.

Evrazijska unija je zdaj v zapletenem položaju, ni jasno, kaj se tam sploh dogaja. Vrednost rublja se je dramatično zmanjšala, kar zelo otežuje trgovanje Kazahstana in drugih držav z Rusijo. Nisem ekonomist, a mi pravijo, da je zaradi tega težko uresničevati načela Evrazijske unije. Celotna država kot Belorusija poskuša zavarovati svoje interese, ruske gospodarske težave vzbujajo strah v sosesčini.

Kako torej vidite evropsko prihodnost? Ste vseeno optimistični?

Odločilno je, kako to vidijo voditelji, veliko pa je odvisno tudi od mehke moči, upanj in pričar-

kovanj ljudi. Leta 1996 sem bil kot veleposlanik EU pri mednarodnih organizacijah na Dunaju v Beogradu s španskim premierom Felipejem Gonzálezom in poskušali smo se pogovarjati s srbskim vodstvom. Slobodan Milošević je bil tedaj šibak, na ulicah so protestirali študenti, in poskušali smo ga prepričati, naj gre po španski poti, González je veliko govoril o španski tranziciji od Francove vladavine do demokracije. Vse je govorilo za položaj, v kakršnem so Srbi zdaj, ko se poskušajo integrirati v Evropo in pridobiti čim boljše prihodnost, a je Milošević pri Đinđiću, Draškoviću in pri prebivalstvu raje iskal podporo za akcijo na Kosovu. Lahko pa bi se odločil drugače, in nekaj takšnega bi radi v Rusiji dosegli nemški in francoski voditelji. Zagovarjajo spoštljiva, a trdna stališča.

Četudi v Rusiji celo matere padlih vojakov označujejo za tuje agente, drastično pa so zvišali celo zaporne kazni za ponavljajoče se neavtorizirane demonstracije? Ali domača represija ne onemogoča mirovnih prizadevanj? Tudi v številnih drugih podobnih državah se je položaj hitro spremenil. Poglejte si samo arabsko pomlad, tudi tam so se naprej nad demonstrante spravili s silo, potem pa se je vse hitro spremenilo, enako je bilo v Ukrajini. Najpomembnejše vprašanje je, ali rusko vodstvo lahko vidi izhod iz sedanjega položaja. Verjamem namreč, da vsega tega, kar se zdaj dogaja, niso načrtovali. Niso si predstavljali, da se bo zgodil Majdan, da bo Janukovič zbežal. Ko se je to zgodilo, pa so mislili, da nekaj mora narediti. Mislím tudi, da bi morali biti mi sami v napovedih zelo zmerni. V minulih letih so naštetí

memoarji naštevati napake, ki so jih naredili v Iraku, Afganistanu, Siriji in drugod in zelo pogosto so se te dogajale zaradi napačnih napovedi. Nismo dovolj počasi razmišljali, kaj se lahko zgodi, nismo dovolili možnosti, da se lahko zgodi nekaj popolnoma drugega. Tudi zato sem prepričan, da tudi danes ni hitrih rešitev, stroški vojaških posredovanj pa bi bili grozljivi. Poglejte si samo letališče v Donecku, ki so ga popolnoma uničili, zgrajeno je bilo leta 2011, milijarde dolarjev so vržene stran. Kakšna zmaga je to? In ljudje! Ukrajinci, tudi rusko govoreči, so trpeli že pod najrazličnejšimi vladarji! Mogoče bi moral biti tiho, saj Švedski stoletja nismo doživeli vojn, a smo se pred tem tudi sami zelo grdo obnašali na ukrajinskih tleh.

Švedski ste se vsaj kaj naučili iz svoje precej krvave zgodovine, upajmo, da smo se tudi drugi Evropejci. Vsaj o nemški kanclerki pravijo, da je njen pragmatični pristop takšen tudi zaradi globokega poznavanja nemške zgodovine.

Z njenim svetovalcem za zunanjo politiko, gospodom Christophom Heusgnom, sem delal v Bruslju, je zelo uravnotežen, umirjen človek. Konec osemdesetih let pa sem tudi sam deloval v Nemčiji, še v Bonnu, in od tedaj imam veliko zaupanje v sposobnosti nemških prijateljev.

Tudi tedaj se nikomur ni niti sanjalo, kaj se bo zgodilo z berlinskim zidom in železno zaveso!

Tedaj sem švedski vladi poročal tudi o tem, kaj si ljudje mislijo o Sovjetski zvezi, in mnogi so zagotavljali, da bo ta država zaradi nizkih stroškov

“Upam, da to, kar zdaj delata kanclerka Merkelova in francoski predsednik Hollande, ni videti kot potiskanje predsednika Putina v kot, ampak prizadevanje držav, ki bi bile na dolgi rok spet rade ruske partnerice.

dela brez težav kljubovala oboroževalni tekmi. Drugi so že tedaj verjeli, da to ni mogoče – ker niso imeli telefonskih knjig in tedanjih sodobnih tehnologij niso mogli posredovati svojim otrokom! Nobena država s takšnim sistemom se ne more razvijati v globaliziranem svetu in tudi zdaj sem prepričan, da je nujno ostati na vrhu tehnološkega razvoja, zato je treba sodelovati na mednarodni ravni.

Svoje otroke morate pošiljati na tuje univerze, univerze in raziskovalni inštituti morajo sodelovati med seboj, najnovjša tehnologija mora biti na voljo vsem, in tega ne boste dobili zastoj na Kitajskem ali v Indiji! Za pošiljanje svojega plina na Kitajsko so se morali Rusi pogajati deset let in na koncu niso dobili najboljših pogojev. Ni lahkih rešitev. Če hočete biti konkurenčni, morate biti spoštovani in odprti. Tudi nekdanji nemški zunanji minister Hans-Dietrich Genscher je v devetdesetih letih zelo poudarjal nujnost predvidljivosti in zaupanja za investicije. Da bi lahko podeljevali kredite, je treba vedeti, komu jih dajemo. Vse to bo težko, če bomo nadaljevali po sedanjih poti. Na začetku sva govorila o porazu Sovjetske zveze in sramoti za rusko dušo, a gre zgodovina naprej. Na svetu ni več veliko imperijev.

● Ruski predsednik Vladimir Putin, francoski predsednik François Hollande, nemška kanclerka Angela Merkel in ukrajinski predsednik Petro Porošenko Foto Reuters

